

970201-2

Je zřejmé, že ve světě je nesmírné množství zpráv, článků, knih, koncepcí a teorií, takže je vyloučeno, aby každý přezkoumával všechno. Jednak by to za celý svůj život nezvládl, jednak je vyloučeno, aby to ve většině případů mohl dělat jako amatér, laik nebo diletant. Proto byly vymyšleny a ustaveny nejrůznější spolky, instituce a grémia, kde se mohou navzájem kritizovat, ale také se inspirovat odborníci téhož zaměření. Aby byla vzájemná kritika a kontrola možná, je třeba, aby takové instituce byly chráněny před intervencemi neodborníků. Takové intervence jsou zásadně dvojího typu. Jednak jde o neinstitutionalizované intervence takřkajíc podloudné, pašerácké resp. pašované – většinou jde o přežitky starých koncepcí a názorů, prostě o zastaralé předsudky, jejichž vadnost byla už dávno skutečnými odborníky prohlédnuta. Někdy jde ovšem o předsudky, které v hlavách i největších odborníků stále ještě straší, protože jako takové ještě rozpoznány či alespoň obecně uznány nebyly. A potom je tu ten druhý typ, který má docela odlišný charakter, protože za ním vždycky stojí nějaké zájmy, nějaká moc, nějaká organizace, nějaká významná skupina apod. Tu pak nemluvíme o pouhých předsudcích, nýbrž o ideologiích. Všude tam, kde je nějaká vědecká problematika a diskuse s ní spojená ovlivňována nějakou takovou zájmovou skupinou, je se svobodnou diskusí a s kritičností v mnoha případech konec, pokud diskuse a kritika zůstane omezena jen na argumenty teoretické. Kritika totiž musí být zaměřena také a někdy dokonce především na ony zájmy, které stojí v pozadí určité koncepce, která se tváří jako vědecká a odborná, ale která rozsáhlých a třeba někdy i hlubokých znalostí zneužívá k matení neznalých nebo i méně znalých. Tady je důležitá jednak přejatá zkušenost, totiž znalost takových případů ideologického ovlivňování myšlení lidí a dokonce vědců v dosavadních dějinách, tedy v minulosti, ale naprosto nepostradatelná a nenahraditelná je zkušenost aktuální účasti na zápase s takovou ideologickou propagandou ve jménu obhajování kritického a zároveň svobodného hledání pravdy.

(Písek, 970201-2.)